

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.VII.30.167/2019/7.

A tanács tagjai: Farkas Attila a tanács elnöke
. Gáspár Mónika előadó bíró
. Csőke Andrea bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Petrovics Bálint jogtanácsos

Az alperes:

Az alperes képviselője: Kálóczy, Bagi és Wittner Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Bagi János Zoltán ügyvéd

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 1.Gf.75.852/2018/6-II. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.G.301.302/2018/10-I. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes a zártkörű meghívásos pályázati felhívással értékesítésre meghirdetett követeléscsomagok közül, 2017. június 12-én és 2017. július 3-án kötött követelés adásvételi, valamint engedményezési szerződéseket a felperessel a szerződések 7. számú mellékleteiben megjelölt kötelezettekkel (adósokkal) szemben fennálló követelések átruházására. Az alperes a követeléseket kifejezetten bizonytalan követelésként ruházta át, kizárta felelősségét a felperesre átszállt biztosítékok érvényesíthetőségéért, az érvényesítésből származó bármely megtérülésért. A

felek rögzítették, hogy a vételárösszegeket erre figyelemmel csökkentett mértékben határozták meg. Nyilatkozott a felperes, hogy az alperes jogi és üzleti pozícióját kifejezetten saját kockázatára szerzi meg, továbbá hogy saját maga végezte el a követelések kötelezettjei átvizsgálását, elemzését, kockázati minősítését, az adósok jogi, pénzügyi, gazdasági helyzetével tisztában van. A követeléseket adott állapotukban a folyamatban levő eljárások, a követelésekkel kapcsolatos dokumentáció, okiratok, tények, a megtérülés lehetőségei tekintetében teljes mértékben megismerte.

- [2] A felperes a 2017. június 12-i szerződésben kikötött 46.292.326 Ft, a 2017. július 3-i szerződésben meghatározott 22.136.619 Ft vételárat megfizette. Ezt követően jelezte az alperesnek, hogy egyes átruházott követelések kötelezettjei a felek közti szerződések megkötése idején már megszűntek, álláspontja szerint ezért a vonatkozó követelések a szerződéskötéskor nem álltak fenn. Kérte ezért az érintett követelésekre jutó vételárnak megfelelő 6.012.513 Ft visszafizetését a szerződések részleges érvénytelensége miatt.

A kereseti kérelem és az alperes ellenkérelme

- [3] A felperes keresetében a felek közti adásvételi és engedményezési szerződések részleges érvénytelenségének megállapítását, az eredeti állapot helyreállításával az alperes kötelezését kérte 6.012.513 Ft tőke és járulékai megfizetésére a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:107. § (1) bekezdése, 6:193. § (1) bekezdése, 6:114. § (1) bekezdése, 6:108. § (1) bekezdése, 6:112. § (1) bekezdése alapján.
- [4] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereset elutasította.
- [6] A határozat indokolásában rögzítette, hogy a Ptk. 6:3. §-a alapján a követelés kötelezettjének megszűnése nem eredményezi a követelés megszűnését, ezért a Ptk. 6:107. §-ának alkalmazásával nem volt megállapítható az ügyben, hogy egyes kötelezettek megszűnése a felek közti szerződés részbeni érvénytelenségét eredményezte volna amiatt, hogy a kikötött szolgáltatás részben lehetetlen szolgáltatásra irányult.
- [7] Kiemelte a bíróság, hogy az engedményezési szerződések tartalma szerint az alperes bizonytalan követeléseket csomagban ruházott át a felperesre. Az alperes kifejezett és a felperes előtt is ismert jogi érdeke volt a követelések együttes átruházása. A követeléscsomagból egyes követelések kiemelése az alperes lényeges érdeke sérelmével járna, ami kizárja a szolgáltatás osztható jellegét [Ptk. 6:28. § (2) bekezdés]. Az oszthatatlan szolgáltatás egyes részeire érvénytelenség nem volt megállapítható, a szerződés egészének érvénytelensége megállapításától viszont maga a felperes is elzárkózott.
- [8] Értékelte az elsőfokú bíróság a felperes tényelőadását a szerződésszegéssel okozott kártérítéssel összefüggésben, kiemelten azt, hogy az alperest terhelte-e tájékoztatási kötelezettség az engedményezést megelőző körülményekről, egyes kötelezettek megszűnéséről. Leszögezte, hogy a Ptk. 6:62. § (2) bekezdésének egyértelmű szabálya szerint olyan jogok, tények, adatok tekintetében, amelyeket a fél ismert vagy közhiteles nyilvántartásból ismernie kellett, nem lehet hivatkozni a tájékoztatási kötelezettség megsértésére. A perben sérelmezett körülmények tekintetében a felperest terhelte a cégnyilvántartásból megismerhető adatok ellenőrzése.
- [9] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [10] A jogerős ítélet indokolásában rögzítették szerint az elsőfokú bíróság a tényállást feltárta, a másodfokú bíróság az abból levont következtetéseivel és jogi indokolásával maradéktalanul egyetértett, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 254. § (3) bekezdése alkalmazásával, indokaira utalással hagyta helyben. A fellebbezéssel kapcsolatban a törvényszék arra mutatott rá, hogy a Ptk. 6:3. §-ának taxatív felsorolása c) pont alatt a perre egyértelműen vonatkozó rendelkezést tartalmaz, amely szerint a

kötelezett jogutód nélküli megszűnésével csak abban az esetben szűnik meg maga a kötelem is, amennyiben a szerződéses kötelezettség személyesen teljesíthető szolgáltatás nyújtására irányult. A pénzfizetésre irányuló kötelezettség nem tekinthető ilyen szolgáltatásnak, a kötelezett jogutód nélküli megszűnése nem vonta maga után a perbeli kötelmek megszűnését.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

- [11] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével elsődlegesen a keresetének helyt adó döntés meghozatalát, másodlagosan az ügyben eljáró bíróság utasítását kérte új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [12] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a Ptk. 6:193. § (1), 6:107. § (1), 6:112. § (1) bekezdésébe, 6:155. §-ába, 6:3. §-ába, 6:1. § (1), 6:108. § (1) bekezdésébe, valamint az rPp. 221. §-ába ütköző módon jogszabálysértő.
- [13] Előadta, hogy a per tárgyát képező engedményezési szerződés két okból részlegesen érvénytelen, egyrészt azért, mert az engedményezett követeléseknek nincs kötelezettje, másrészt pedig mivel az engedményezni kívánt követelések nem léteznek.
- [14] Kifejtette, hogy a Ptk. 6:193. § (1) bekezdése szerint csak kötelezettel szembeni követelés ruházható át. A perbeli szerződésekkel érintett követelések közül kilenc követelésnek nincs kötelezettje, a kötelezettek hiánya érvénytelenségi okot jelent. Kötelezett hiányában a követelés érvényesen nem ruházható át, a követelés sem határozható meg. Hangsúlyozta, hogy a perben nem a főadós, hanem valamennyi kötelezett hiányára hivatkozott, emiatt állította a felek közti szerződés érvénytelenségét. Az adósok az engedményezés időpontjában már nem léteztek, a követelések teljesítéséért más személyek sem voltak felelőssé tehetőek, így a Ptk. 6:1. §-a szerint az átruházni kívánt követelések megszűntek, az F/2, F/3 alatti adásvételi szerződések részben lehetetlen szolgáltatásra irányultak, ezért vonatkozó részükben semmisek. A kötelem három lényeges fogalmi eleme a jogosult, a kötelezett és a jogviszony, bármelyik elem hiánya kizárja a kötelmet. Amennyiben a feltételek valamelyike utóbb megszűnik, a kötelem is megszűnik (6:1. §).
- [15] Rámutatott, hogy a Ptk. 6:3. § c) pontjában szabályozott speciális eseten kívül létezik olyan esetkör, amikor a halál vagy a jogutód nélküli megszűnés a kötelem megszűnését eredményezi. Megszűnik a kötelem a természetes személy kötelezett halála esetén, ha nincs hagyaték, vagy a hagyatéki tartozások meghaladják az aktív vagyont. Megszűnik továbbá felszámolási eljárás és kényszertörlési eljárás eredményesként is, az adós kellő vagyona hiányában [Ptk. 7:1. §, 7:74. § (1) bekezdés, 7:96. § (1) bekezdés, a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 57. § (1) bekezdés, a cégeljárásról, a cégnyilvánosságról és a végelszámolási eljárásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 118. § (2) bekezdés, 117. §].
- [16] Álláspontja szerint mindhárom vizsgált eset alátámasztja, hogy főszabály szerint ugyan nem szűnne meg a kötelem, azonban a vagyon – a hagyaték, a felszámolási vagyon és a kényszertörlés alá került cég vagyonának – hiánya a kötelmet megszünteti a kötelezett

halálával, jogutód nélküli megszűnésével. A jogerős ítélet tévesen utal a Ptk. 6:3. §-ának rendelkezésére a kötelek kizárólagos, taxatív megszüntetési okaiként. A Ptk. 6:3. § c) pontja csupán a 6:1. § szerinti főszabály alóli kivétel, a 6:3. § csak az 1. § rendelkezéseivel együttesen, azt kiegészítve értelmezhető. A Ptk. hivatkozott szabályának helyes értelme szerint alany nélküli kötele, kötelezett nélküli kötelezettség, követelés nem létezik, nem létező követelés átruházására irányuló engedményezési szerződés lehetetlen szolgáltatásra irányul.

- [17] Állította, hogy a perbeli kilenc megszűnt követelést nem biztosította sem személyi, sem dologi szerződéses biztosíték és jogszabály erejénél fogva sem válhatott senki teljesítésre kötelezett személlyé a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 68. § (1)-(2) bekezdései, a Cstv. 61. § (4) bekezdése, a Ptk. 3:137. §-a, a Ctv. vagyonrendezésre vonatkozó szabályai alkalmazásával. Kitért arra is, hogy hitelezői jogállás hiányában, továbbá vagyonrendezési eljárás tárgyává tehető vagyonelemeken kívül eső követelés miatt akadálya volt a felperes részvételének vagyonrendezési eljárásban. Az érvénytelenség jogkövetkezménye az eredeti állapot helyreállítása, ami jelen ügyben a nem létező követelések ellenértékeként teljesített vételár visszafizetését jelenti.
- [18] Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság határozata indokolásában nem vizsgálta a felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet hibájaként megjelölt körülményeket, nem oldotta fel az elsőfokú ítélet jelzett ellentmondásait, nem pótolta hiányosságait. Álláspontja szerint az indokolási kötelezettség megsértéséhez vezetett az ügyben, hogy az eljáró bíróságok egyike sem tért ki határozata indokolásában a felperes jogi érvelésére, a Legfelsőbb Bíróság ítélezési gyakorlatára.
- [19] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban fenntartására irányult.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [20] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt nem találta jogszabálysértőnek.
- [21] Nem volt megalapozott a felülvizsgálati kérelem hivatkozása az rPp. 221. § (1) bekezdése szerint megjelölt eljárási szabálysértésre. Az rPp. 254. § (3) bekezdésben foglalt szabályból következően nem vezet az indokolási kötelezettség megsértéséhez, ha az ügyben másodfokon eljáró bíróság határozata indokolásában külön nem tér ki az ügyben releváns, akár a fellebbezésben is felhozott kérdésekre, hanem csupán visszautal az elsőfokú ítélet általa helyesnek talált és elfogadott indokaira. Jelen ügyben az elsőfokú bíróság részletesen, a kereset jogi érveivel szemben álló érvrendszerrel megindokolta döntését, amelyre a fellebbviteli bíróságnak elegendő volt csak utalnia. Rámutat a Kúria az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján arra is, hogy az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye azt a minimális elvárást fogalmazza meg a bírói döntésekkel szemben, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kell kellő alapossggal megvizsgálnia, valamint annak értékeléséről határozatában számot adnia. Az indokolt hatósági döntéshez való jog viszont nem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelje [7/2013. (III. 1.) AB határozat].

- [22] Az ügy érdemét tekintve megállapítható, hogy helytálló a jogerős ítélettel helybenhagyott elsőfokú ítélet jogi álláspontja - amelyet egyébként a felülvizsgálati kérelem nem is támadott - arra vonatkozóan, hogy perbeli szerződéseikkel a felek jogilag oszthatatlanná tették a követelés csomagra vonatkozó szerződéses szolgáltatást. Az engedményezett követelések meghatározása mellett levezethető mindez a szerződések IV/1-2. pontjaiban foglalt rendelkezésekből, amelyek értelmében a felperes egyedül a teljes vételár megfizetésével szerezhette meg a szerződések tárgyává tett valamennyi követelést; a felek egyúttal kifejezetten kizárták a vételár egy részének teljesítésével a követelés arányos részének átszállását az engedményesre. A perbeli szerződésekkel engedményezett követelések együttes átszállása helyett azok részekre bontása és megosztása megállapíthatóan az alperes lényeges jogi érdekének sérelmét eredményezné, a szerződéses szolgáltatás ezért oszthatatlannak minősült [Ptk. 6:28. § (2) bekezdés]. A jogilag oszthatatlan szerződéses szolgáltatásból helytállóan következett az elsőfokú bíróság arra, hogy kizárt volt az ügyben a szerződések részleges érvénytelenségének megállapítása. A megállapodások egy részére állított érvénytelenség kizárólag az egész szerződésre kihatóan állhatott be, amelynek alkalmazását viszont a felperes nem kérte [rPp. 215. §].
- [23] Az előzőekben kifejtettek szerint megalapozatlanná tette a keresetet a támadott szerződésekben kikötött szolgáltatás jogilag oszthatatlan jellege, amivel szükségtelenné vált az ügyben a kereset további érdemi vizsgálata, a felülvizsgálati kérelem egyéb hivatkozásainak értékelése. Megjegyzi ugyanakkor a Kúria, hogy a kereset alapjául megjelölt körülmények értékelése a tájékoztatási kötelezettség vizsgálatán keresztül kártérítési felelősség alá tartozott, a perbeli szerződések azonban ebben a körben a felpereshez telepítettek kötelezettséget és feladatot.
- [24] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [25] A felülvizsgálati kérelem eredménytelensége miatt a felperes köteles megfizetni az alperes ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségét az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése szerint. Az ügyvédi munkadíj áfával növelt összegét a Kúria a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései, 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.
- [26] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2019. november 26.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k. előadó bíró, Dr. Csőke Andrea s.k. bíró

A kiadmány hitelül: